

Govor prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivice Dačića na otvaranju skupa o Srpsko-američkim odnosima:

"Vaša ekscelencijo ambasadore,
Uvaženi gosti,
Dame i gospodo,

Danas imam veliku čast da zajedno sa ambasadorom Godfrijem pozdravim i svečano otvorim skup o Srpsko-američkim odnosima, u organizaciji Atlantskog saveta Srbije i SAD u Republici Srbiji.

Kao i u svim drugim sličnim prilikama, Ministarstvo spoljnih poslova i Vlada Srbije pozdravljaju inicijative koje za cilj imaju bolje međusobno razumevanje kao polaznu osnovu za dalje jačanje bilateralnih odnosa sa SAD, koji predstavljaju jedan od naših spoljno-političkih prioriteta. Iskreno sam uveren da će ovaj skup poslužiti sagledavanju istorijskog konteksta i osvetljavanju nekih izrazito pozitivnih iskustava istorijskog savezništva, od trenutka priznavanja Kraljevine Srbije od strane SAD, vremena Balkanskih ratova, zatim pred Prvi svetski rat, perioda između dva svetska rata, kao i u doba Drugog svetskog rata i posleratnog perioda, kada se tadašnja Jugoslavija suočavala sa brojnim izazovima.

{youtube}grAipDSYaQ0{/youtube}

Današnji događaj predstavlja jasnu potvrdu nastojanja da naše odnose osnažujemo ne samo na političkom i ekonomskom novou, već i kroz jačanje naučnih, kulturnih i svih drugih veza koje će naše države i narode činiti bliže jedne drugima. Uveren sam da ćemo danas svi, a pre svega panelisti, iskoristiti priliku da podsetimo na bogat i sadržajan istorijat odnosa Srbije i SAD. Formalno, naši odnosi su uspostavljeni davne 1881. godine, ali ne treba zaboraviti ni da prvi zabeleženi predlog o uspostavljanju diplomatskih odnosa, seže sve do doba Kneza Mihaila, tj. do maja 1867. godine i pisma koje je tadašnji američki konzul u Rumuniji, Luj Čepkej, uputio Stejt Departmentu.

U gotovo 140 godina diplomatskih odnosa prolazili smo kroz mnogo faza, od kojih nisu baš

sve, kao što to dobro znate, bile pozitivne i uzajamno korisne, dok se sa nekim izazovima i negativnim percepcijama i danas suočavamo i imamo različita gledišta po nekim, za naše dve zemlje, ključnim pitanjima.

Ipak, ovog puta želim da se fokusiram na pozitivne aspekte naših odnosa i na preovlađujuću činjenicu da su u kritičnim trenucima globalnih konflikata i svetskih ratova Srbija i SAD uvek bile zajedno na pravoj strani istorije – zalažući se za iste ideale i deleći osećaj za iste opšte vrednosti. Na značaj i razmere međusobnog poštovanja podseća verovatno i najdirljiviji momenat u našim odnosima kada se 28. jula 1918. godine, u čast žrtava našeg naroda u Velikom ratu, srpska zastava zaviorila na Beloj kući, ali i na svim američkim javnim institucijama. Tog dana je u crkvama širom SAD pročitano, a u svim uticajnim dnevnim novinama i objavljeno, saopštenje američkog predsednika Vudroa Vilsona koji je, dirnut nesagledivim žrtvama i herojskim delima srpskog naroda, izrazio divljenje „odvažnom srpskom narodu“, koji je, „zbog ljubavi prema slobodi“, kako je govorio, „krenuo u borbu protiv znatno nadmoćnijeg neprijatelja“. Bila mi je izuzetna čast što sam 2018. godine i sam imao priliku da i u Vašingtonu, u Kongresu SAD, kao i u Beogradu, obeležim ovaj datum, prisećajući se sa američkim prijateljima istorijskog savezništva naša dva naroda.

Važno je podsetiti se uglednih srpskih naučnika, poput Nikole Tesle i Mihajla Pupina, koji su približili Srbiju Americi, a njihova istorijska dostignuća dodatno povezala naša dva naroda i dala nemerljiv doprinos čovečanstvu. Dodao bih veoma bitnu ulogu mnogih važnih Amerikanaca iz kruga oko predsednika Vilsona, ne samo kada se radilo o Versajskoj konferenciji, već i o periodu pred Prvi svetski rat i za vreme oslobodilačkih ratova Srbije tokom Balkanskih ratova, što je doprinelo da se vitalni interesi Srbije razumeju na širem međunarodnom planu.

Idući hronološkim redom, želeo bih da istaknem da su odnosi SAD i Jugoslavije, u koju je Srbija nesebično unela svoje žrtve i svoju državnost, neretko su bili diktirani turbulencijama na globalnom planu, kao i složenom strukturom naše države u tom periodu istorije. Iz perioda našeg savezništva u Drugom svetskom ratu, podsetio bih na operaciju „Halijard“ – najveći vazdušni most u okupiranoj Evropi, putem koga je spaseno gotovo 500 oborenih američkih pilota i vazduhoplovnog osoblja. Ova operacija je, pomalo kao paradigma naših odnosa, decenijama bila obavijena velom tajne.

Takođe, čak i u istorijskim okolnostima hladnoratovskih podela, čuvana je i negovana posebnost naših odnosa, u okviru kojih ni ideološke različitosti nisu uspele da preterano naruše prijateljska osećanja i simpatije dva naroda. O tome govori period posle Drugog svetskog rata i podrška SAD i mnogih zapadnih zemalja tadašnjoj Jugoslaviji u suočavanju sa izazovima koje je donela Rezolucija Informbiroa, stvaranje Trećeg Balkanskog pakta i tripartitne konferencije SAD, Francuske i UK u podršci našoj zemlji. I period do 90-tih godina prošlog veka karakterisao je visoki stepen saradnje i razumevanja uprkos ideološkim razlikama. Iako je period od raspada Jugoslavije na ovamo moguće oceniti kompleksnim i višeslojnim kada je reč o našim odnosima, a što je uslovalo i često suprotstavljeno tumačenje dešavanja tih godina, želim da ostanem optimista. Ovo iz razloga što upravo kroz izazove sa kojima smo suočeni, moramo težiti konstantnom i što otvorenijem dijalogu kroz koji bismo identifikovali zajedničke interese kao realnu i zdravu osnovu za dalje jačanje i izgradnju odnosa.

Dame i gospodo,

Danas, sa zadovoljstvom mogu da konstatujem da saradnja sa SAD uprkos realnim izazovima, beleži pozitivnu dinamiku. Poslednjih godina intenziviran je politički dijalog na svim nivoima i u

brojnim oblastima.

Kao što sam na samom početku istakao, unapređenje odnosa sa SAD predstavlja jedan od spoljno-političkih prioriteta Republike Srbije, kao izraz uvažavanja značaja SAD u globalnom međunarodnom poretku i ostvarivanju projekcije našeg regiona kao bezbednosno i ekonomski stabilnog i demokratski utemeljenog dela ujedinjene evropske zajednice država.

Tome svedoči i upravo okončana poseta predsednika Aleksandra Vučića Vašingtonu, tokom koje je imao važne razgovore sa visokim američkim zvaničnicima na kojima je ponovljena nedvosmislena i bezuslovna podrška nastavku dijaloga sa Prištinom i momentalnom ukidanju taksi koje je Priština nezakonito uvela Srbiji i BiH, na čemu smo posebno zahvalni.

Pitanje Kosova i Metohije, koje je za Srbiju od vitalnog nacionalnog interesa i predstavlja najveći političko-bezbednosni izazov, takođe je važna tema našeg političkog dijaloga. Uprkos razlikama u stavovima, Srbija ostaje potpuno otvorena za dalje razgovore na tehničkom i političkom nivou, pri čemu SAD vidi kao jednog od ključnih partnera u procesu postizanja trajnog i održivog rešenja.

Nadamo se da će specijalni izaslanici SAD Grenel i Palmer nastaviti svoj konstruktivan pristup i aktivan angažman u prevazilaženju zastoja u dijalogu, kao i da će pružiti pomoć u iznalaženju obostrano prihvatljivog, fer i održivog rešenja. Takođe, da će odmah nakon ukidanja nezakonito uvedenih taksi na robu iz R. Srbije i BiH, bez dodatnog uslovljavanja merama reciprociteta, dijalog biti nastavljen u dobroj veri.

Posebno cenimo podršku koju nam SAD kontinuirano pružaju u ostvarivanju punopravnog članstva u Evropskoj Uniji, kao našeg strateškog cilja. Očuvanje pozitivne dinamike u procesu evropskih integracija je od ključnog značaja za stabilnost i razvoj Srbije, ali i celog regiona. U tom smislu, izražavam nadu da će SAD nastaviti sa aktivnom podrškom našoj zemlji u ostvarivanju tog cilja.

Istakao bih i da je za nas jako važno jačanje bilateralne saradnje sa SAD i na drugim poljima. Ne zanemarujući važnost saradnje na poljima kulture, nauke, sporta i drugih oblasti, ovo se posebno odnosi na potrebu za intenziviranjem ekonomskih veza i saradnje sa investicionim partnerima. Reforme i mere koje sprovodimo, između ostalog, imaju za cilj stvaranje još povoljnijeg i sigurnijeg privrednog ambijenta koji će ubrzati kako privlačenje i realizaciju stranih ulaganja, u kojima su SAD do danas učestvovala sa blizu četiri milijarde dolara, tako i jačanje srpskih privrednih kapaciteta.

U svojim odnosima sa SAD, kao i u svom celokupnom delovanju na međunarodnom planu, Srbija nastoji da se potvrdi kao aktivan, odgovoran i pouzdan partner koji je istovremeno i nosilac regionalne stabilnosti. Počev od jačanja regionalnih odnosa, stabilizacije Zapadnog Balkana i rešavanja otvorenih pitanja kao preduslova za razvoj čitavog regiona, preko adekvatnog postavljanja prema pitanjima poput migrantske krize, nastavka uspešne bilateralne saradnje u borbi protiv organizovanog kriminala i međunarodnog terorizma, učešća u mirovnim misijama, vojnoj saradnji sa SAD, gde posebno značajno mesto predstavljaju programi u okviru državnog partnerstva Srbije i Nacionalne garde Ohaja koji danas već prerastaju i u sferu civilnih odnosa – Srbija pokazuje spremnost da preuzme svoj deo odgovornosti na međunarodnom planu.

U tom smislu, zahvalni smo na razumevanju i podršci koje SAD pokazuju u vezi sa našim inicijativama poput „mini šengena“, koje treba da pomognu u ostvarivanju ciljeva usmerenih na dobrobit čitavog regiona.

Zaključujući, želim da istaknem da zajednički rad na daljem intenziviranju bilateralne saradnje i

negovanju dobrih odnosa sa SAD predstavlja jedan od najvažnijih zadataka srpske diplomatije, kao i ministarstva na čijem sam čelu. Negovanje naših odnosa nije neophodnost samo zbog aktuelnih izazova i složenih geopolitičkih prilika širom sveta i mnogih aktuelnih bezbednosnih pretnji koje su nedeljive u savremenom dobu, već i zbog zajedničkih vrednosti koje delimo, ali i istorijskog nasleđa koje nas veže. S toga, današnji skup posmatram kao značajan korak usmeren na bolje sagledavanje srpsko-američkih odnosa i savezništava što samo može da pomogne postizanju zajedničkog cilja, odnosno, prevazilaženju negativnog nasleđa i percepcija i gradnji osnova za bolje odnose u budućnosti.

S tim u vezi, iskoristo bih ovu priliku da izrazim svoju ličnu, kao i spremnost Ministarstva spoljnih poslova, da u skladu sa svojim mogućnostima podržimo realizaciju ovakvih aktivnosti u budućnosti.

Želim vam puno uspeha u radu i hvala vam na pažnji!"

{joomplucat:2070 limit=4|columns=4}

{youtube}S4WdE4jg7eY{/youtube}

{youtube}y9eCTETDUV4{/youtube}